

Mirvari Xəqani qızı Qəzənfərli

UOT:336.22; JEL:E62;H21;Q15.

Vergi inzibatçılığı və onun səmərəli fəaliyyətinin təşkili

Xülasə

Baxılan məqalədə vergi orqanlarının müxtəlif istiqamətlər üzrə fəaliyyəti, vergi münasibətlərinin idarə edilməsi, vergi qanunvericiliyinin çatışmazlıqları və uyğunsuzluqlarının aşkar edilməsi kimi məsələlərin həllini özündə əks etdirən vergi inzibatçılığının səmərəliliyi araşdırılmış və effektiv fəaliyyətin təmin olunması üçün göstəricilər sistemi təklif edilmişdir.

***Açar sözlər:** vergi sistemi, vergi inzibatçılığı, səmərəlilik göstəriciləri, daxili və xarici mühit faktorları, vergi inzibatçılığının effektiv fəaliyyəti*

Effektiv vergi sisteminin xarakteristikaları

«Vergi sistemi» siyasi, iqtisadi və hüquqi müddəaları özündə birləşdirən açıq sistem və vergi mexanizminin tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə yaradılan sosial kateqoriyadır [1]. Vergi sistemi dövlət gəlirlərinin formalaşmasında, onun sonrakı istifadəsində və eyni zamanda ölkədə iqtisadi siyasətin həyata keçirilməsində mühüm rol oynayır. Vergi sistemi iqtisadiyyatın dövlət tənzimləmə mexanizminin əsasını təşkil etdiyindən ölkənin bütün təsərrüfat kompleksinin effektiv fəaliyyəti onun düzgün və səmərəli təşkil olunmasından bilavasitə asılıdır. Bu mənada, vergi sisteminin effektivliyi, onu xarakterizə edən göstəricilər sisteminin qurulması və s. kimi məsələlər nəinki, dövlətlər, siyasətçilər, vergi mütəxəssisləri, eyni zamanda tədqiqatçıların da əsas tədqiqat obyektlərindən biridir. Müxtəlif ölkələrin iqtisadçı alimləri vergi sisteminin effektiv təşkili üçün bir sıra fərqli yanaşmalar, göstəricilər sistemi təklif etmiş və hesablamalar aparmışlar [2], [3]. Ümumi şəkildə vergi sisteminin səmərəliliyini xarakterizə edən ən çox istifadə olunan göstəricilər sistemini şəkil 1-dəki kimi qruplaşdırma bilərik.

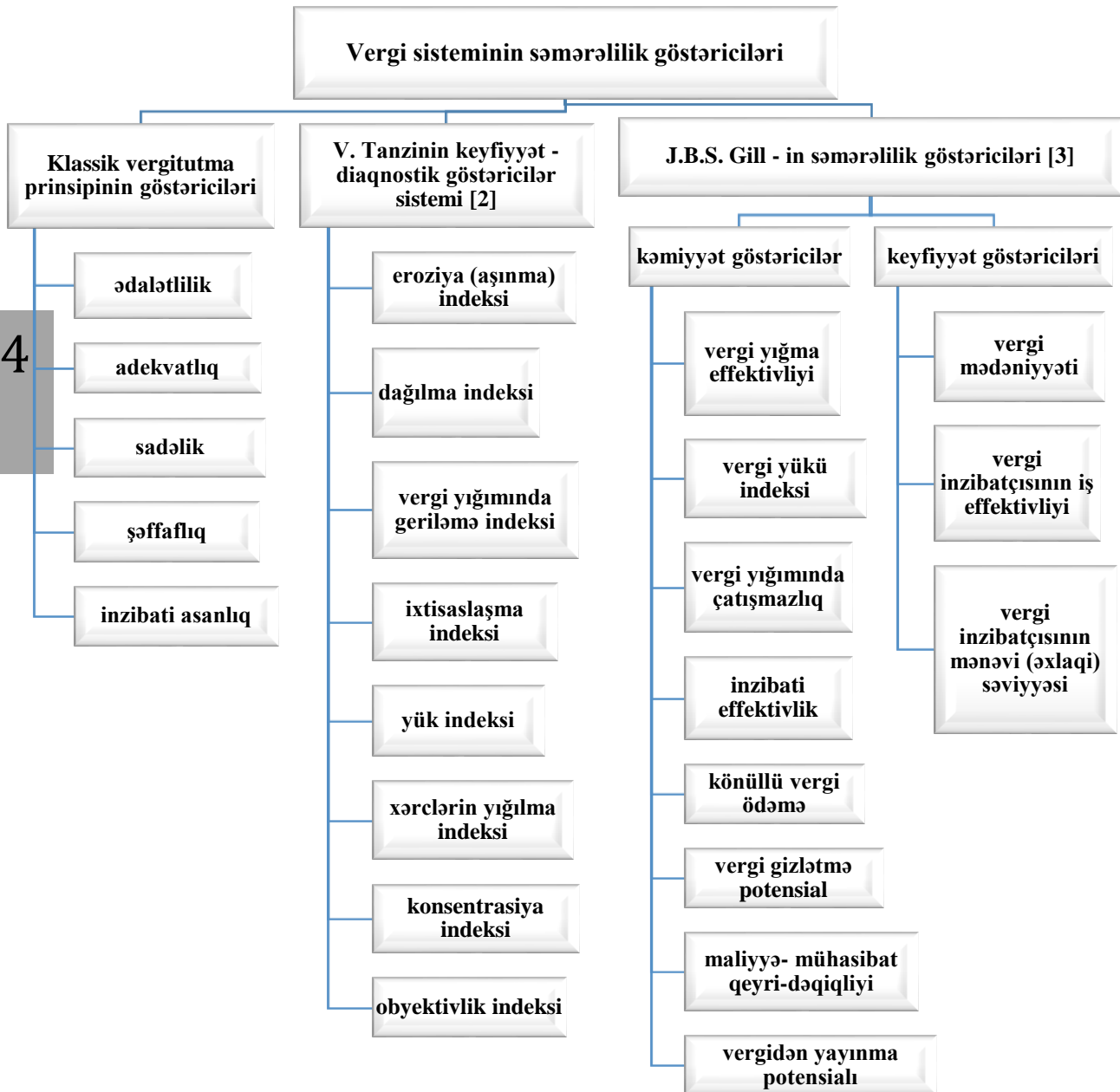
Şəkil 1-də qeyd olunan səmərəlilik göstəriciləri əksər alimlər tərəfindən normativ olaraq qəbul edilmiş və müxtəlif ölkələrin vergi sistemlərinin effektivliyinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə olunmuşdur. Belə tədqiqatlara aşağıdakıları misal göstərmək olar: Judith I. Stallmann vergilərin cəmiyyətə və iqtisadiyyata təsirini qiymətləndirmək üçün geniş istifadə olunan vergitutma prinsiplərinin xarakteristik göstəricilərindən istifadə etmişdir [4]. Litva və İrlandiya vergi sistemlərinin V. Tanzi diaqnostik indikatorları ilə qiymətləndirilməsi və vergi gəlirlərinin müqayisəli təhlili Liongina Juozaitienė-nin tədqiqat işində öz əksini tapır [5]. Bundan başqa effektiv vergi sisteminin qurulması üçün idarəetmə fəlsəfəsini qiymətləndirməyə imkan verən universal qiymətləndirmə modeli [6], qismən ineqrasiya olunmuş və kompleks ineqrasiya olunmuş göstəricilərdən ibarət iyerarxik sistem ilə vahid qiymətləndirmə metodu [7] və s. kimi yeni metodologiyalar da hazırlanmışdır.

Vergi sisteminin vergi qanunvericiliyi, vergi ödəyiciləri, vergilər və vergi inzibatçılığından ibarət sistem olduğunu nəzərə alaraq qeyd edə bilərik ki, qrafik 1-də qeyd olunan göstəricilər bütövlükdə vergi sistemini xarakterizə edərək fəaliyyətinin ölçülməsinə imkan verir. Bu elementlərin hər biri bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqədə olur və bir birindən asılıdırlar. İdarəetmənin hər hansı bir sistemin səmərəli təşkilindəki mühüm rolunu əsas tutaraq vergi inzibatçılığının effektiv vergi sisteminin təmin olunmasına ən çox təsir edən

faktor olduğunu qeyd edə bilərik. Başqa sözlə, vergi sisteminin effektivliyi bilavasitə vergi inzibatçılığının fəaliyyətindən asılıdır. Şəkil 1-dən görüldüyü kimi “inzibati asanlıq”, “xərclərin yığılması indeksi”, “yük indeksi”, “ixtisaslaşma indeksi”, “vergi yığımını ilə bağlı çatışmazlıqlar”, “vergi inzibatçısının mənəvi səviyyəsi və iş effektivliyi” kimi göstəricilər vergi inzibatçılığını xarakterizə edir. Lakin effektiv inzibati fəaliyyəti təmin etmək üçün bu faktorlar kifayət olmadığından vergi inzibatçılığını hərtərəfli özündə əks etdirən göstəricilərin müəyyən olunması ehtiyacı yaranır. Bu məqsədlə, növbəti bölmələrdə vergi inzibatçılığı, onun fəaliyyət növləri, mövcud tədqiqatlara əsasən təyin olunmuş göstəricilər sistemi geniş şəkildə araşdırılacaq, və nəticə olaraq qiymətləndirilməsi zəruri hesab edilən, vergi inzibatçılığına effektiv təsir göstərə biləcək bir neçə yeni göstərici təklif ediləcəkdir.

Şəkil 1.

Vergi sisteminin ən çox istifadə olunan səmərəlilik göstəricilər sistemləri

Vergi inzibatçılığı

Dövlət inzibatçılığının iqtisadi inkişaf, sosial rifah, dövlət büdcəsi və s. faktorlara əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən istiqamətlərindən biri vergi inzibatçılığıdır. Bu mənada vergi inzibatçılığının səmərəli təşkil olunması yalnız vergi sisteminin deyil, dövlətin aparıcı struktur və institutlarının da fəaliyyətinə nəzərə çarpacaq dərəcədə təsir göstərir.

Vergi inzibatçılığının əsas vəzifəsi vergi qanunvericiliyinin və tənzimləmələrinin tətbiq edilməsinə yönəldilmişdir. İstənilən dövlət və ya özəl müəssisə və təşkilatın idarəetmə sistemində olduğu kimi vergi inzibatçılığının da aşağıdakı kimi qeyd olunan özünəməxsus vəzifələri vardır:

- ☞ Vergi ödəyicilərinin qeydiyyatı, o cümlədən qeydiyyata alınmaması və saxta qeydiyyatın aşkar edilməsi;
- ☞ Vergi bəyannamələrinin, tutulmaların və üçüncü tərəf məlumatlarının işlənməsi;
- ☞ Alınan məlumatların (audit fəaliyyətləri daxil olmaqla) düzgünlüyünün və tamlığının yoxlanılması və təsdiqi;
- ☞ Vergilərin hesablanması;
- ☞ Məcburi borc yığımı prosesi;
- ☞ İnzibati ərizə və şikayətlərə baxılması;
- ☞ Vergi ödəyicilərinə xidmət və yardım təminatı;
- ☞ Vergi fırıldaqçılığının aşkar edilməsi və mühakimə olunması;
- ☞ Cərimələrin və faiz ödənişlərinin tətbiqi.

Vergi inzibatçılığı sürətlə dəyişən cəmiyyətdə fəaliyyət göstərdiyindən o daim artan tələb və gözləntilərə uyğun öz fəaliyyətini təkmilləşdirməli və inkişaf etməlidir. Aydındır ki, vergi inzibatçılığının səmərəliliyi bu vəzifələrin nə dərəcədə yerinə yetirilməsindən asılıdır.

Vergi inzibatçılığının səmərəliliyi və ona nəzəri baxış

Ən çox istifadə olunan ümumi tərifə əsasən, vergi inzibatçılığı vergi öhdəliyinin könüllü yerinə yetirilməsi yüksək səviyyəsinə çatdıqda və vergi administrasiyasının xərcləri toplanmış gəlirə nisbətən aşağı olduqda effektivdir [8]. Sözsüz ki, könüllü ödəmə və xərclərin azaldılması vergi inzibatçılığına ciddi təsir göstərir, lakin o effektiv fəaliyyəti tam təmin edə bilmir və makro, mikro xarici və daxili mühitin dəyişməsindən asılı olaraq vergi sisteminin hər dövrə uyğun inzibati fəaliyyətini xarakterizə edən faktorlar sisteminin müəyyənləşdirilməsinə zərurət yaranır. Bəzi göstəricilər öz aktuallığını itirir digərlərinin nəzərə alınması isə zərurətə çevrilir.

Vergi inzibatçılığının səmərəli fəaliyyətini təmin edən yeni göstəricilər sisteminin qurulması, onların müsbət və mənfi təsirlərinin araşdırılması, problemlərin aradan qaldırılması və s. kimi həm iqtisadçı, siyasətçi alimlərin həm də beynəlxalq təşkilatların diqqət mərkəzində olan bu məsələlər müxtəlif araşdırmalar və təhlillərin aparılması ilə yeni yanaşmaların, normativlərin formalaşmasına gətirib çıxarır. Belə normativlərdən biri 1966-cı ildə Daxili-Amerika Vergi İdarəetmə Mərkəzi (CIAT-İnter-Amerikan Central Tax Administration) sağlam və effektiv vergi inzibatçılığı üçün təklif olunan minimum zəruri atributlar toplusudur. Bu atributlar CIAT –a üzv olan ölkələrin Vergi Administrasiyaları üçün effektiv, müasir və peşəkar vergi inzibatçılığının təmin olunması məqsədilə ümumi şərt hesab edilirdi. Təsdiq olunmuş tələblər aşağıdakılardır [9]:

- ✓ Etik və peşəkar standartları təşviq edən ciddi davranış qaydaları;
- ✓ Vergi məsləhətçisi fəaliyyətlərini həyata keçirmək və ya özəl şirkətləri idarə etmək üçün təyin olunmuş heyətin qeyri-müvafiqliyi;
- ✓ Kadrların siyasi müdaxilələr olmadan peşəkar əsaslarla işə qəbulu;
- ✓ Heyət üçün rəqabətli mükafat;

- ✓ Vergi ödəyiciləri tərəfindən verilən məlumatların məxfiliyinin qorunması;
- ✓ Könüllü vergi ödəyişlərinə cəlb olunma və vergidən yayınma hallarının azaldılması;
- ✓ Məhsuldarlığın, xidmət keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və vergi ödəyicilərinin məmnunluğunun təmin edilməsi;
- ✓ Vergi ödəyicilərinin müvafiq xərclərinin azaldılması;
- ✓ Müvafiq əmək, maliyyə və texnoloji resursların olması;
- ✓ Vəzifəli şəxslərin lazımi texniki təlim proqramları ilə təmin olunması;
- ✓ Vergi qanunlarının ədalətli, etibarlı və şəffaf tətbiqi;
- ✓ Etibarlı xidmət təminatı;
- ✓ Vergi ödəyicilərinin müraciətləri, sorğuları və bəyənnamələrinin səmərəli işlənməsi;
- ✓ Məlumatlılığı artırmaq üçün peşəkar ünsiyyət strategiyalarının yaradılması;
- ✓ Vergi ödəyicilərinin hüquqlarını yaymaq və hörmət etmək.

Vergi inzibatçılığının səmərəli fəaliyyəti üçün hazırlanan digər islahatlar strategiyası isə İMF (International Monetary Fund) tərəfindən 1997- ci ildə təklif edilmişdir. Tətbiqindən sonra hazırlanan strategiyanın vergi inzibatçılığını əhatə edən vergi ödəyicilərinin qeydiyyatı, vergi bəyənnamələrinin işlənməsi, xidmət və s. kimi fəaliyyətlərinin effektivliyini uzunmüddətli dövr üçün əhəmiyyətli dərəcədə atırdığı təcrübə olaraq sübut edilmişdir [10]. 2007-ci ildə isə Avropa Komissiyasının Maliyyə planında müasir Vergi İnzibatçılığının əsas tələbləri kimi aşağıdakılar qeyd edilirdi [11]:

- səmərəli fəaliyyətə imkan verən özünəməxsus quruluşa və səlahiyyətlərə malik olması;
- vergi sisteminin tətbiq olunması və idarə edilməsi üçün lazımi resurslarla təmin olunması;
- vergilərin düzgün idarə edilməsini və icrasını təmin edən sabit hüquqi baza ilə təmin edilməsi;
- nəzarət və qiymətləndirməyə məruz qalan əməliyyatları üçün hesabatlılıq və s.

Beynəlxalq təşkilatlar, dövlət institutlarından başqa ayrı-ayrı tədqiqatçıların da vergi inzibatçılığının fəaliyyət növlərinin səmərəli təşkili və bu istiqamətdə müxtəlif qiymətləndirmələr aparmağa imkan verən metodologiyaları mövcuddur. Vergi inzibatçılığı effektivliyinin ölçülməsi üçün bir neçə hindli tədqiqatçı 2016-cı ildə yeni üsul təklif etmişlər. Vergi inzibatçılığının effektivliyi ölçüsü Hindistanın dövlət idarələrinin ƏDV inzibatçılarından xarici yoxlamalarından istifadə edərək empirik şəkildə qurularaq vergi inzibatçılığının vergi daxilolmalarına təsirini kəmiyyətcə qiymətləndirmək üçün istifadə edilmişdir. Əlavə olaraq vergi inzibatçılığı zəif olan dövlətlər üçün də problemin səbəbləri müəyyən edilmiş və həlli üçün qaydalar çoxluğu təklif edilmişdir [12]. Həyata keçirilən dövlət əhəmiyyətli tədqiqatlardan biri də Sloveniyada vergi inzibatçılığının hərtərəfli fəaliyyətini qiymətləndirməyə imkan verən Maja Klun tərəfindən təklif edilən model olmuşdur. Bu qiymətləndirmə keçid ölkələri üçün ümumi problemi, yəni vergi inzibatçıları yalnız öz məlumatlarına əsasən təyin etdiyi zəifliklərin göstərildiyi, vergi ödəyiciləri tərəfindən olan məlumatların isə nəzərə alınmamağını və bu tip bir neçə zəiflikləri aşkara çıxarmışdır [13].

Vergi inzibatçılığında hesabatlılıq və şəffaflıq üçün vacib şərtlərdən biri strateji və operativ planlaşdırma proseslərinin bir hissəsini təşkil edən fəaliyyətin ölçülməsi məsələsidir. William Crandall vergi inzibatçılığında fəaliyyətin ölçülməsi və idarəetmənin əsas funksiyaları və s. kimi məsələləri geniş təhlil etmişdir [14]. Vergi inzibatçılığında səmərəli fəaliyyətin təmin olunması məqsədilə aparılan digər tədqiqatda isə vergi orqanı əməkaşlarının peşəkarlıq səviyyəsi qiymətləndirilmişdir [15]. Nəzərdən keçirilən mövcud tədqiqatlara əsasən qeyd edə bilərik ki, ölkədən və onun inkişaf səviyyəsindən, dövlət strukturundan, vergi sisteminin quruluşu və s. asılı olmayaraq istənilən vergi inzibatçılığının səmərəli təşkilində

istifadə olunan və yuxarıda qeyd olunan araşdırmalarda əsas kimi qəbul olunan ümumi göstəricilər aşağıdakı kimi təsnifləşdirilə bilər:

Şəkil 2.

Vergi inzibatçılığının səmərəli təşkili üçün ümumi olan göstəricilər

İstənilən vergi inzibatçılığı üçün ümumi olan göstəricilər

- Vergi ödəyicilərinin qeydiyyatı
- Müraciət, sorğu, bəyannamə və s. prosedurların səmərəli işlənməsi
- Xidmətin keyfiyyəti və ya vergi ödəyicilərinin məmnunluğu
- Kadrların peşəkarlıq səviyyəsi
- Vergi inzibatçılarının əxlaqi (mənəvi) səviyyəsi
- Anlaşıqlı hüquqi baza
- Vergiyə könüllü cəlb olunma
- Maliyyə sanksiyaları
- Resurs təminatı
- Etibarlılıq

Effektiv vergi inzibatçılığı üçün yeni göstəricilərin təyin olunması

Qeyd olunan göstəricilər vergi inzibatçılığının daxili mühitini xarakterizə edir. Lakin effektivlik anlayışı daxili faktorlarla bərabər xarici faktorlardan da asılı olduğundan vergi inzibatçılığının səmərəliliyi araşdırılarkən onun fəaliyyətinə təsir edən digər göstəricilərin də qiymətləndirilməsi zərurəti yaranır. İqtisadi proseslərdə baş verən əsaslı dəyişikliklər, qloballaşma və maliyyə inteqrasiyası, yeni texnologiyaların sürətli inkişafı və s. xarici faktorlar bütün dövlət strukturlarında olduğu kimi vergi sistemi və onun idarə olunması, vergitutmanın müasir və demokratik cəmiyyətlərdəki rolunda da öz təsirini göstərir. Sadalanan dəyişikliklər içərisində ən çox təsir göstərən faktor texnoloji innovasiyalar və onların tətbiq sahələrinin genişlənməsidir. Hazırlanan yeni texnoloji avadanlıqlar, proqram təminatları vergi inzibatçıları həm özlərini bu yeniliklərə uyğun inkişaf etdirməyə, həm də illər əvvəl tətbiq etdikləri qayda-qanunları texnoloji dəyişikliklərə uyğunlaşdırmağa məcbur edir. Bu isə həm vergi ödəyicilərinin, həm də vergi işçilərinin fəaliyyətində köklü dəyişikliklərə səbəb olur. Yeni texnologiyaların tətbiqi ilə vergi administrasiyalarının vaxtında, daha dəqiq və etibarlı informasiyalarla təmin edilməsi, prosedurların elektronlaşması, nəticədə idarəetmə xərclərinin azaldılması və s. kimi müsbət dəyişikliklər vergi inzibatçılığının səmərəli təşkilinə ciddi təsir göstərir. Daim sürətlə inkişaf edən cəmiyyət, müasir dövrün tələbləri vergi inzibatçılığı üzrə uzun illər təklif edilmiş, tətbiq olunmuş qiymətləndirmə metodologiya və modellərinin yenilənməsi, hətta istiqamətlərinin tamamilə dəyişdirilərək yeni proqram təminatlarından istifadə edərək ölçmə vasitələrinin hazırlanması zərurəti yaradır. Oudur ki, effektiv vergi inzibatçılığının təmin olunması uzun illərdən bəri öz aktuallığını qoruyur və daim yenilənmə tələb edir. Bu baxımdan apardığımız tədqiqatın əsas məqsədi vergi inzibatçılığının hərtərəfli fəaliyyətini xarakterizə edən göstəricilər sisteminin müəyyənləşdirilməsi, müasir tələblər, texnoloji innovasiyaları nəzərə alan və bu göstəricilərin səmərəli işini təmin edən qiymətləndirmə metodologiya hazırlamaqdan ibarətdir.

Qeyd etdiyimiz kimi, vergi inzibatçılığının fəaliyyətinə daxili faktorlarla bərabər xarici faktorlar da ciddi təsir göstərir. Vergi inzibatçılığını ona təsir edən faktorlardan asılı olaraq riyazi şəkildə aşağıdakı kimi ifadə etmək olar:

$$y = (x_{ij}); \quad i = \overline{1,3}, \quad j = \overline{1, n_i}$$

Burada, y - vergi inzibatçılığının səmərəliliyi, x_{ij} - isə uyğun olaraq daxili, xarici mikro və xarici makro mühit faktorları, n_i isə uyğun olaraq hər birinin alt göstəricilərinin sayıdır. Beləliklə, nəticə olaraq vergi inzibatçılığının səmərəli təşkili üçün göstəricilər üç qrupda aşağıdakı kimi sistemləşdirilə bilər:

Şəkil 3.

Təklif olunan göstəricilər

Təklif etdiyimiz göstəricilər

1. Daxili mühit faktorları

- Vergi orqanı əməkdaşlarının peşəkarlıq səviyyəsi
- Vergi orqanının rəqəmsallaşma səviyyəsi
- Vergi potensialının proqnozlaşdırılması və yığım səviyyəsi
- Məcburi vergi yığım səviyyəsi
- Əlavə hesablamaların səviyyəsi
- Vergi appelyasiyası, vergi ambusmanı və s. işinin kəmiyyət göstəriciləri
- Hüquqi bazanın anlaşılqlılıq və etibarlılıq səviyyəsi
- Kadr potensialının iş effektivliyini artıran tədbirlər (mükafat, təlimlər)
- Xidmətin səviyyəsi
- Maliyyə və texnoloji resurs təminatı

2. Xarici mikromühit faktorları

- Əhəlinin vergi savadlılığı
- Biznesin məlumatlılıq səviyyəsi
- Binesin vergi qanunvericiliyindən asılılıq səviyyəsi
- Biznesin vergi öhdəliyinə əmələtmə səviyyəsi
- Biznesin vergidən yayınmaya meyilliliyi
- Biznesin rəqəmsallaşma səviyyəsi
- Bank-kredit sisteminin rəqəmsallaşma səviyyəsi
- Vergi ödəyicilərinin sayı
- Vergi ödəyicilərinin şikayətlərinin sayı

3. Xarici makromühit faktorları

- Əhəlinin gəlir səviyyəsi
- Dövlət institutlarının liberallıq və dirijistlik səviyyəsi
- Texnoloji inkişafın səviyyəsi
- İqtisadiyyatın rəqəmsallıq səviyyəsi
- Əhəlinin biznesə meyillilik səviyyəsi (dövlət biznesinin xüsusi çəkisi, bizneslə mə., əhəlinin xüsusi çəkisi)
- Kölgə iqtisadiyyatının səviyyəsi

Nəticə

Aydındır ki, vergi inzibatçılığının fəaliyyətinə təsir edən faktorların siyahısını dahada genişləndirmək mümkündür. Lakin təsir gücünə, effektiv fəaliyyətin təşkil olunmasındakı payına görə göstəricilərin agregasiya olunaraq seçilməsi vacib şərtlərdən biridir. Odur ki, təklif olunan göstəricilərin vergi inzibatçılığının səmərəliliyindəki əhəmiyyətlik payı müəyyənləşdirilməli və texnoloji dəyişikliklərin yaratdığı yeni imkanlardan istifadə etməklə qiymətləndirilməlidir.

Ədəbiyyat

1. Vladimir N. Nazarov. Tax System: The Concept and its Legal Content. IEJME — MATHEMATICS EDUCATION 2016, VOL. 11, NO. 7, 2195-2201. <https://www.iejme.com/download/tax-system-the-concept-and-its-legal-content.pdf>
2. Tanzi, V. (2004). The IMF and tax reform. IMF Working Paper 90/39.
3. Gill, J. (2000). A diagnostic framework for revenue administration. The Tax Policy and Administration Thematic Group. The World Bank technical paper 472.
4. Judith I. Stallmann. 2004. Evaluating tax systems. Missouri Legislative Academy
5. Liongina Juozaitienė. 2009. Comparison of Lithuanian and Irish tax systems using V. Tanzi qualification diagnostic indicators. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, 2 (15). p: 65–75. ISSN 1648-9098.
6. Gintarė Jakštonytė and Lukas Giriūnas. 2010. Tax system efficiency evaluation modeling with reference to V. Tanzi criteria. *Economics and management*: 2010.
7. Iona Skackauskiene. 2010. Tax system evaluation model / 6th International Scientific Conference May 13–14, 2010, Vilnius, Lithuania, business and management, selected papers. Vilnius, p: 719-727. doi:10.3846/bm.2010.095.
8. Tanzi, V. and Pellechio, A. (1995) 'The Reform of Tax Administration', IMF Working Paper 95/22. Washington, D.C.: IMF.
9. Minimum necessary attributes for a sound and effective tax administration, approved by the CIAT General Assembly held in Santo Domingo, Dominican Republic, 19 March 1966.
10. Carlos Silvani, Ktherine Baer. *Disigning a Tax Administration Reform Strategy: Experiences and Guidelines*. IMF working paper, 1997
11. European Commission, Taxation and Customs Union, *Fiscal Blueprints: A path to a robust, modern and efficient tax administration*, 2007.
12. Arindam DAS-GUPTA, Gemma B. ESTRADA, and Donghyun PARK. *Measuring Tax Administration Effectiveness and its Impact on Tax Revenue / ERIA Discussion Paper Series*, April 2016. <https://www.eria.org/ERIA-DP-2016-17.pdf>
13. Klun, M. (2004). Performance Measurement for Tax Administrations: The Case of Slovenia. *International Review of Administrative Sciences*, 70(3), 567–574. doi:10.1177/0020852304046210
14. William Crandall. 2010. Revenue Administration: Performance Measurement in Tax Administration. *Technical Notes and Manuals* 10/11.
15. A.F.Musayev, H.H.Guliyev, G.M.Efendiyev and M.Kh.Gazanfarli. Evaluation of the staff's professionalism level by modified weighted sum model/ Tenth World Conference "Intellegence Systems for Industrial Automation", WCIS-2018, 25-26 october, Tashkent, Uzbekistan.

Мирвари Хагани кызы Газанфарли
Налоговое администрирование и организация его эффективной деятельности
Аннотация

В данной статье была исследована эффективность налогового администрирования, которая отражает решение таких проблем, как деятельность налоговых органов по различным направлениям, управление налоговыми отношениями, выявление недостатков и несоответствий в налоговом законодательстве и т.д. И система показателей было предложено обеспечить эффективную деятельность.

Ключевые слова. Налоговая система, налоговое администрирование, показатели эффективности, факторы внутренней и внешней среды, эффективная деятельность налогового администрирования

Mirvari Khagani gizi Gazanfarli
Tax administration and its effective activity
Abstract

In this paper, the effectiveness of tax administration that reflects the solution of problems such as the activities of tax authorities in various areas, the management of tax relations, the detection of shortcomings and inconsistencies in tax legislation, etc. has been investigated and indicators system has been proposed to ensure effective activity.

Keywords. Tax system, tax administration, efficiency indicators, internal and external environmental factors, effective activity of tax administration.